

KUNGLIGA OPERAN AB
(ORG.NR. 556190-3294)

RESULTATREDOVISNING 2020

INNEHÅLL

Innehåll.....	2
RESULTATREDOVISNING FÖR 2020	3
1. Inledning – ett år präglat av corona	3
2. Nationalscen inom opera och balett	5
2.1 Konsthög kvalitet	5
2.2 Utveckling och förnyelse	6
2.3 Hantverksskicklighet	7
3. Erbjudna en varierad repertoar	8
4. Nå en stor och bred publik samt öka tillgängligheten	9
4.1. Nya publikgrupper	9
4.2. Barn- och ungdomsverksamheten	10
4.3. Digitalisering	12
4.4. Ökad Tillgänglighet	14
4.5. Turnéer och gästspel	15
5. Vårda det nationella kulturarvet samt stödja nyskapande	15
5.2 Kulturarvet	15
5.3 Stödja nyskapande.....	16
5.4 Arkivsamlningar.....	17
6. Tvärsektoriella perspektiv	17
7. Intäkter, kostnader, hyra	18
8. Samverkan	19
8.1 Samverkan med Dramaten.....	19
8.2 Samverkan med de konstnärliga utbildningarna.....	20
9. Verksamheten i siffror	21

RESULTATREDOVISNING FÖR 2020

Kungliga Operan AB (Operan) är Sveriges nationalscen för opera och balett, grundad 1773 och med det nuvarande Operahuset invigt 1898. Operan är ett helägt statligt aktiebolag som återskildrar till regeringen i enlighet med ett regeringsbeslut (riktlinjer för statens bidrag till Kungliga Operan) och av stämman fastställd ägaranvisning. Härmed lämnas den av styrelsen beslutade och av verkställande direktören underskrivna resultatredovisningen för 2020.

1. INLEDNING – ETT ÅR PRÄGLAT AV CORONA

De övergripande nationella målen för den svenska kulturpolitiken är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet samt att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Ett livskraftigt kulturliv och en stabil infrastruktur för kultur över hela landet, som är tillgänglig för alla, är en viktig del av välfärden i ett demokratiskt och hållbart samhälle.

Coronapandemin påverkade kulturlivet och mot ovan beskrivning i sin tur hela samhället och 2020 blev ett år som bland annat präglats av en nedstängd kultursektor och ett samhälle i princip helt utan live-kultur. Med anledning av kraftiga begränsningar kring offentliga tillställningar, lokala restriktioner, föreskrifter och allmänna råd, har kulturens och scenkonstens förutsättningar kraftigt begränsats. Människors ändrade beteenden, bland annat till följd av myndigheternas restriktioner och råd, har slagit hårt mot många kulturverksamheter inklusive Operan och sannolikt kommer detta att påverka verksamheterna under en lång tid framöver.

Operan stängde p.g.a. pandemin ned sin publika verksamhet den 14 mars 2020 och spelade sedan igen för en publik om 50 personer med start den 27 september 2020 fram till den 12 november 2020, då smittspridningen i samhället ökade igen och begränsningarna för offentliga tillställningar blev strängare. Detta har inneburit att istället för att ha cirka 300 000 fysiska besökare till föreställningar och aktiviteter (2019) har Operan under året endast tagit emot cirka 77 000 fysiska besökare. Barn- och ungdomsverksamheten har endast tagit emot cirka 22 000 fysiska besökare till skillnad från 2019 med cirka 47 000 besökare. Inte någon av sommarens planerade utomhusaktiviteter för fysisk publik, som exempelvis nationaldagskonsert i Hagaparken och gästspel i Vitabergsparken, kunde genomföras. Däremot har Operan genomfört mindre framföranden med Operans solister, Kungliga Hovkapellet bland äldreboenden och särskilda boenden under senhösten samt med Kungliga Hovkapellet i skolor vid terminsstart.

För Operans del har åtgärderna för att minska smittspridningen delats upp i ett externt och ett internt perspektiv. Det externa perspektivet har handlat om Operans förmåga att ha en god dialog med publiken och allmänheten för att kunna erbjuda alternativa kanaler under nedstängningen, såsom Operans egen play-kanal, men också att säkerställa att den publika miljön, där människor vistas, följer de restriktioner som myndigheterna har satt upp. Det interna perspektivet har fokuserat på arbetsmiljön och hur Operans medarbetare på ett säkert sätt ska kunna utföra sitt arbete, både på och bakom scenen samt i hemmet. Exempel på detta är hur verk skapats eller skrivits om för att möjliggöra säkra framföranden för sångare, dansare och musiker. Ett exempel är Rufus Wainwrights opera *Prima Donna* där partituret skrevs om för att minska orkesterstorleken och möjliggöra avstånd i orkesterdicket.

Trots en kulturbransch i kris kan det dock konstateras att lärdomar dragits och insikter nåtts under året vad gäller Operan som organisation, omvärlden, kulturens roll i samhället bland mycket annat, vilket har gett erfarenheter att bygga vidare på. En intressant kunskap är att

den långsiktiga planering som Operans konstarter alltid förespråkade kanske inte alltid är nödvändig och kanske inte heller ger det optimala utfallet. Snarare kan en utökad flexibilitet ge ökade möjligheter att möta ekonomiska förutsättningar, efterfrågan och samhällsutvecklingen så att kulturen kan förbli en stark och oberoende kraft i samhället.

Av de nationella kulturpolitiska målen framgår att kultur ska vara tillgänglig för alla i hela Sverige. Regeringen har gett Operan i uppdrag att bland annat främja tillgång till scenkonst av hög kvalitet i hela landet genom insatser på digitala utsändningar av föreställningar. Operans digitala satsning som påbörjades 2018, delvis finansierat av ett extra bidrag från ägaren, kunde under pandemivåren möjliggöra en lansering av Operans egen streaming-tjänst, Operan Play. Sedan i mars 2020 har kanalen varit tillgänglig i hela landet och även för en internationell publik. Under 2020 har Operan Play fungerat som den digitala scenen för verksamheten och erbjudit ett utbud av opera och balett till publiken genom streamade live-konserter, helaftonsföreställningar av redan inspelat material, porträtt av artister, samtal med konstnärer och upphovspersoner. Kanalen har under året fått stor spridning över hela landet, men även internationella omnämningar, med höga tittarsiffror. Denna satsning har resulterat i fler positiva effekter än förväntat där publik från hela Sverige har kunnat ta del av en specifik föreställning, att nya målgrupper har nåtts och att ett större och bredare innehåll har kunnat erbjudas.

Tabell 1.

Operans verksamhet i sammandrag (avrundade siffror)			
	2020	2019	2018
Antal besökare till föreställningar och övriga aktiviteter samt bio-besökare till Folkets Hus och Parker	77 000	301 400	290 500
Varav besökare barn-, familje- och ungdomsverksamheten	28%	16%	19%
Antal produktioner	13	21	20
Antal föreställningar, stora scenen	91	207	188
Snittbeläggning opera	89% ¹	85%	86%
Snittbeläggning balett/dans	100% ²	100%	99%
Snittbeläggning totalt stora scenen	97% ³	91%	91%
Antal föreställningar turnéer och gästspel	76	78	37
Antal besökare turnéer och gästspel	3 421	48 500	50 800
Antal digitala biograf-sändningar till Folkets Hus och Parker	1	2	4
Antal digitala besökare (Operan Play, OperaVision, SVT mm)	865 000	230 000	1 390 000
Antal digitala sändningar av föreställningar och konserter (Operan Play, OperaVision)	53	4	3
Antal TV- och radiosändningar	4	6	13

Projektet Ny Opera i Operan (NOiO), en renovering och tillbyggnad av Operahuset, som under flera år drivits tillsammans med Statens Fastighetsverk (SFV), har satts på paus efter att den färdiga rapporten kring projektdefinition inlämnats till Kultur- respektive Finansdepartementet under våren 2020 för beslut om fortsatt process.

¹ Snittbeläggningsgraden avser siffror fram till stängning i mars 2020

² Snittbeläggningsgraden avser siffror fram till stängning i mars 2020. Lyssnarplatser används vilket medför att beläggningsgraden de facto överstiger 100 procent på två balettföreställningar. Detta justeras/avrundas ned till 100 procent.

³ Snittbeläggningsgraden avser siffror fram till stängning i mars 2020

2. NATIONALSCEN INOM OPERA OCH BALETT

Regeringens riktlinjer för statens bidrag 2020 har i princip varit oförändrade sedan föregående år. Uppdraget från regeringen innebär att Operan ska vara den i Sverige ledande institutionen inom opera och balett och som nationalscen stå på högsta nivå vad gäller utveckling, förnyelse och konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder.

2.1 KONSTNÄRLIG KVALITET

Vad gäller uppdraget att stå på högsta konstnärliga nivå samt möjligheten att redovisa och kommentera verksamhetens resultat och visa hur verksamhetens prestationer har utvecklats avseende kvalitet följer nedan ett resonemang kring ett antal kvalitativa aspekter för verksamheten.

Publikens intresse och föreställningarnas beläggning kan ses som ett mått på hög kvalitet. Fram till Operans stängning av den publika verksamheten i mitten av mars hade föreställningarna en hög beläggning; samtliga premiärer och flertalet föreställningar var utsålda. Under den period av hösten, då den publika verksamheten i Operahuset kunde återupptas, var föreställningarna utsålda i enlighet med Folkhälsomyndighetens restriktioner om maximalt 50 personer i publiken. Under året gjordes ett mycket omfattande, lösningsorienterat arbete av Operans kundteam med bland annat ombokningar av biljetter, vilket visade på både ett fortsatt stort intresse för Operans föreställningar och en stor kundnöjdhet.

Direkt efter det att Operahuset stängdes för publik blev Operan Play den nya digitala scenen för Operan. Under hela året fortsatte sedan Operan Play med programverksamhet och från mars till och med december 2020 har Operan Play haft 309 494 besökare/visningar.

Priser och utmärkelser kan också vara ett mått på kvalitet. Operan Play har vunnit guld i Svenska Designpriset 2020 i kategorin *Information – digital* med motiveringen: "För nyskapande grepp i både interaktion och formgivning. Starka visualiseringar bryts av med mjuka transitioner på sätt som är värda att prisas." Operan Play tilldelades också två prestigefulla priser när Publishingpriset 2020 delades ut i november; dels *Grand Prix Webb* med motiveringen "för en generös och exklusiv sajt som visar på kraften och möjligheten i det digitala" och i kategorin *Sajter som marknadsför verksamheter*; "för en målgruppsanpassad sajt med välskrivna texter, magisk typografi och stor närvarokänsla.

Vidare erhöll Anna Karinsdotter, i egenskap av konstnärlig ledare för Unga på Operan (UpO), Svenska Dagbladets operapris för insatser under 2020 och musikmonologen *Klaus Nomi* är nominerad i QX-galans kategori *Årets scen*.

Operan har under året fortsatt kunna attrahera internationellt erkända kreatörer och artister, vilket också kan anses som ett kvitto på hög kvalitet hos ett operahus. En nyhet med internationellt genomslag var att dirigenten Alan Gilbert engagerats som musikchef vid Operan från 2021. Senare under året blev det även klart att Michael Cavanagh tillträder som operachef från och med halvårsskiftet 2021. Cavanagh, som i över 20 år varit en av Nordamerikas mest framgångsrika och anlitade operaregissörer, efterträder Birgitta Svendén som kvarstår som vd till och med juni 2022.

En av världens främsta mezzosopraner, hofsångerskan Anne Sofie von Otter var solist i Kaija Saariahos oratorium *La Passion de Simone* och den internationellt verksamma sopranen Camilla Tilling var engagerad i en hyllningskonsert till Jenny Linds minne i samband med 200-årsjubileet. Till nypremiären av Wagners *Valkyrian*, som gavs alldeles innan stängningen i mars, framträdde en rad mycket meriterade solister såsom den amerikanske basbarytonen

Greer Grimsley samt svenska, internationellt verksamma sångare som Irene Theorin, Katarina Dalayman, Elisabet Strid och Cornelia Beskow.

Dessutom inleddes dansåret med tre av världens främsta koreografer; Jiří Kylián, Mats Ek och Ohad Naharin, som under en helafoton och för första gången tillsammans satte upp var sitt verk.

Alexander Ekman, en av världens internationellt mest spelade och uppmärksammade koreografer, skapade en unik världspremiär direkt för Kungliga Baletten med *SHIFT/CACTI* – ett corona-anpassat program med premiär efter att Operahuset varit stängt för publik i sex månader. Urpremiären av *SHIFT* har Ekman kreerat tillsammans med sin samarbetspartner, kompositören Mikael Karlsson. Ekman och Karlsson tilldelades 2020 års Falstaff-stipendium.

Ett bevis på kvalitet är även hur väl uppsättningar har mottagits i media. Samtliga premiärer, som kunde genomföras under rådande omständigheter fick positiva omdömen, inte minst uppmärksammades dansföreställningarna *Kylian/Ek/Naharin* och *SHIFT / CACTI*, operan *Prima Donna*, som framfördes för första gången i Sverige och bland annat hyllades i Dagens Nyheter: ”Se den och dröm om en annan operaverklighet, en där vackra nyskrivna arior som ’Prenez-le donc’ fyller ett helt hus” samt musikmonologen *Klaus Nomi*.

2.2 UTVECKLING OCH FÖRNYELSE

För att kunna nå en hög konstnärlig kvalitet är det väsentligt att vara en del av konstens utveckling och förnyelse, vilket också är en del i uppdraget från regeringen.

Operan ser positivt på utvecklingen av ny svensk opera och satsar vidare för att få fram fler operatonsättare och under året har Operan beställt ett nytt verk av kompositören Mikael Karlsson som tillsammans med librettisten och Pulitzer price-vinnaren Royce Vavrek har fått i uppdrag att skapa ett nytt helafotonsverk för Operan. Under året har totalt sex verk tillkommit till Operans dansrepertoar; *Överbord (woman with water)* av Mats Ek, *Minus 16* av Ohad Naharin, *SHIFT* av Alexander Ekman, *CACTI* av Alexander Ekman, *Three Preludes* av Ben Stevenson och en del av *Les Lutins* av Johan Kobborg där två av verken skapats direkt för Kungliga Baletten.

Operans stora satsning på opera i nytt format, *Short Stories II*, fick stor uppmärksamhet i samband med föreställningarna i Rotundan i februari. De tre novelloperorna var komponerade av tonsättarna Andrea Tarrodi, Malin Hülphers och Viktor Åslund. Föreställningarna hann precis spelas klart innan nedstängningen och blev sedan några bland de mest sedda på Operan Play. *Short Stories* är med sitt smidiga och praktiska format ett projekt som ska utveckla den svenska operascenen genom att bjuda in nya tonsättare och librettister, och hitta samtida berättelser och tonspråk.

Alexander Ekmans ovan nämnda arbete med Kungliga Baletten under våren 2020 utvecklades utifrån de helt nya rådande förutsättningarna och processen var en utmaning. Verket *SHIFT* växte fram utifrån t.ex. avståndsrekommendationer och med ny musik av kompositören Mikael Karlsson. Även Ekmans tidigare verk *CACTI* arbetades om för att ge avstånd mellan dansarna. Entimmesföreställningen med de båda verken spelades in i sin helhet och gjordes tillgänglig för allmänheten dels på stora scenen för en publik om 50 personer och dels via Operan Play. En dokumentär av arbetet har producerats under året och förväntas vara klar för visning under 2021 och kommer att bli en viktig del i berättelsen om pandemin.

SvD:s recensent skrev: ”SHIFT” beskriver konstant förändring men också upprepning och begränsningar. Ett danskompani som inte får andas häftigt eller ha fysisk kontakt, som befinner sig i glipen mellan dröm och mardröm – ett samhälle i miniatyr. Mot slutet kommer ett

innerligt, långsamt utmejslat parti, vackert och vemodigt som en bön. Så blir ”SHIFT” en betraktelse över allas vår livslust, sårbarhet och förgänglighet.”

Året som gått har onekligen testat organisationen vad gäller utveckling och förnyelse. En viktig del i arbetet har varit att bibehålla dansarnas, sångarnas och musikernas höga kvalitet och underhålla kropp, röst och instrument och för detta har nya arbetssätt utvecklats. Exempelvis skickades dansmattor hem till alla dansare för att ge möjlighet till hemträning via digitala klasser samtidigt som utomhusrepetitioner och -träning har genomförts kontinuerligt. För både dansare och kör har repetitioner genomförts digitalt via Teams och ZOOM.

Kungliga Baletten har även inlett ett utvecklingsprojekt med redan inspelat material från föreställningen *Totality in Parts* av Lukáš Timulak från 2018. Målet är att ett webbaserat verktyg ska fördjupa upplevelsen för publiken av en inspelad dansföreställning.

2.3 HANTVERKSSKICKLIGHET

Operans tekniska avdelning ska bidra till att förverkliga Operans ägardirektiv om att stå på högsta nivå när det gäller utveckling, förnyelse, konstnärlig kvalitet samt hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder.

För att kunna presentera produktioner av hög konstnärlig kvalitet krävs också en hög kvalitet i produktionen av dekor, rekvisita, kostymer, peruker och mask. För detta ändamål, fortsätter Operan att vidmakthålla och utveckla hantverksskickligheten i ateljéer och verkstäder.

Kunskapen omfattar flerhundraåriga metoder fram till den senaste spetstekniken. På Operan finns en stor samlad kompetens inom områden som måleri, skulptering, tapetsering, vakuumpress, snickeri, snideri, smideri, kostym, peruk, mask, färgeri samt sko- och hattmakeri. Under året har avdelningarna med anledning av coronapandemin kunnat lägga mer tid på att kompetensutveckla sina hantverk och flera internutbildningar än planerat har kunnat genomföras för att ytterligare höja hantverksskickligheten.

Då utveckling ständigt sker och teatern utrustas med modernare teknisk utrustning, ställs nya krav på förmågan att hantera sceneriernas alla delar, inklusive akustik, ljussättning och förvandlingsfunktioner samtidigt som arbetsmiljöns kvalitet sätts mer i fokus.

Under året 2020 har några av de planerade aktiviteterna ställts in på grund av coronapandemin och detta gällde bland annat aktiviteter som förutsatte resande och deltagande i stora teater tekniska mässor och platsbesök i Europa inom branschnätverken.

Operans dekorateljéer har under året 2020 arbetat med det klassiska måleriet i produktionen *Station Illusion* samt provat nya måleritekniker i produktionen *Prima Donna*.

Dekorateeljéerna och ljus-, ljud- och bildavdelningen har börjat undersöka utvecklingen mot allt fler digitala inspelningar av Operans sceniska produktioner och hur dekorerna ter sig i inspelningar med hög bildkvalitet. Utöver det har ljus-, ljud-, och bildavdelningen under 2020 aktivt arbetat med kompetensutveckling inom teveproduktion och livestreaming. Utvecklingsbehovet är i hög grad drivet av coronapandemin och omställningen till att producera innehåll för Operan Play. Studiebesök har gjorts på bland annat SVT och workshops och studier av olika teknikval har genomförts.

I syfte att öka kompetensen och delaktigheten hos Operans medarbetare samt följa den internationella utvecklingen inom teaterns olika hantverk, har personalen under det gångna året, då det varit möjligt, besökt utställningar och visningar med anknytning till verksamheten, såsom kostym, material och metod.

3. ERBJUDA EN VARIERAD REPERTOAR

Regeringens mål för statens bidrag 2020 har varit att Operan ska ha en varierad repertoar, med både spets och bredd och med en god balans mellan klassiska och moderna verk samt nyskapande tolkningar och genreöverskridande moderna verk.

Operans repertoarplanering har som mål att erbjuda ett attraktivt program med avvägd sammansättning av balett, dans och opera, nya verk och klassiker. Operans konstnärliga ledare för diskussioner med regissörer, koreografer, librettister, kompositör m.fl. i samband med beställning av verk och uppsättningar i syfte att erbjuda ett brett utbud som också ska vara relevant och attraktivt för publiken – både ny och befintlig. Samtidigt kan det vara svårt att förutse vad som kommer att attrahera en specifik målgrupp och mot den bakgrunden har det varit särskilt intressant att följa utvecklingen av Operan Play och vilka verk som erhållit störst intresse i denna kanal. Operan Play kan bidra med en direkt mätning och bli en indikator för publikens önskemål och vilka produktioner och verk som lockar ny publik och ung publik.

Av tabell 11 sid 22 nedan, framgår antalet föreställningar och den breda variationen i Operans repertoar, inklusive barn- och ungdomsverksamheten, som Operan har presenterat under 2020 trots att året präglats av begränsad verksamhet med anledning av coronapandemin. Både klassiska och välkända verk såsom *Carmen*, *Figaros bröllop* och *Nötknäpparen* har spelats samtidigt som Operan även presenterat rariteter som *Prima Donna* och *Candide*. Till detta har Operan även spelat moderna verk såsom *Kylian/Ek/Naharin* och helt nyskrivna och nyskapande verk såsom *SHIFT/CACTI* och *Klaus Nomi*.

Repertoaren bestod av tre urpremiärer med verk beställda av Operan och framförda för första gången, fyra premiärer – nya uppsättningar som aldrig tidigare framförts av Operan, två nypremiärer – uppsättningar som tidigare har framförts av Operan samt fyra repriser, dvs uppsättningar framförda av Operan under föregående säsonger.

Tabell 2.

Repertoar 2020 (2019; 2018) inklusive barn- och ungdomsverksamheten			
Urpremiärer	Premiärer	Nypremiärer	Repriser
3 (3; 2)	4 (6; 5)	2 (8; 9)	4 (4; 4)
OPERA stora scenen			
År	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning (% av max antal besökare)
2020	48	32 155	89% ⁴
2019	127	112 269	85%
2018	116	103 428	86%
BALETT/DANS stora scenen			
År	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning (% av max antal besökare)
2020	41	20 761	100% ⁵
2019	72	62 552	100% ⁶
2018	65	55 303	99%

⁴ Snittbeläggningsgraden avser siffror fram till stängning i mars 2020

⁵ Snittbeläggningsgraden avser siffror fram till stängning i mars 2020. Lyssnarplatser används vilket medför att beläggningsgraden de facto överstiger 100 procent på två balettföreställningar. Detta justeras/avrundas ned till 100 procent

⁶ Lyssnarplatser används vilket medför att beläggningsgraden de facto överstiger 100 procent på två balettföreställningar. Detta justeras/avrundas ned till 100 procent.

Denna ”fysiska” repertoar har kompletterats med en ”digital” repertoar på Operan Play som under 2020 bestått av en mix av kända klassiker, moderna verk och nybeställningar. 33 konserter, 11 operaföreställningar, 3 balett-/dansföreställningar, 3 barn- och ungdomsföreställningar samt 34 bakom-scenen-program i form av bland annat intervjuer och porträtt har visats på Operan Play under året. Se vidare tabell 13 nedan.

4. NÅ EN STOR OCH BRED PUBLIK SAMT ÖKA TILLGÄNGLIGHETEN

Regeringens mål för statens bidrag 2020 har som tidigare år varit att Operan ska nå en så bred och stor publik som möjligt genom att bedriva en verksamhet som riktar sig till vuxna såväl som till barn och unga samt att arbeta för att nå nya publikgrupper. Därutöver ska Operan verka för att göra teatern tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och att ge boende utanför Stockholm tillfälle att se föreställningarna.

I linje med regeringens uppdrag arbetar Operan med att få publiken att växa i mängd och variation och Operan arbetar med flera olika åtgärder för att nå just nya publikgrupper och bredda sin publik.

4.1. NYA PUBLIKGRUPPER

En framträdande strategi för att nå nya publikgrupper är bland annat att tillgängliggöra Operans scenkonst till fler människor i hela Sverige. I början av mars, veckan innan corona-restriktionerna infördes, lanserade Operan sin digitala, betal fria plattform Operan Play, som omedelbart blev en mycket viktig kanal för att nå ut med föreställningar, konserter, intervjuer och bakom-scenen-material.

Vad gäller digitaliseringen, se vidare punkt 4.3 nedan.

Ett viktigt arbete för att nå en ny publik är de omfattande och återkommande kundundersökningar som Operan genomför och som visat att det finns en potentiellt stor publik som är intresserad av opera och balett/dans, men som av olika anledningar inte når Operans konserter. En tredjedel av den scenkonstintresserade svensken kan tänka sig att se Operans föreställningar digitalt. På samma fråga bland personer i riket som ännu inte besökt Operan, säger var fjärde person att de skulle vara intresserade av att se föreställningar från Operan digitalt. Framförallt anges i undersökningarna att man vill se hela föreställningar och mer om livet bakom scenen.

Mycket uppmärksammat bland ny publik och i media blev syntgruppen Kites konsert som, efter det att den spelats in på stora scenen 2019 med medlemmar ur Kungliga Hovkapellet, visades i SVT under 2020 under namnet *Kite at the Royal Opera*.

Att som tidigare år ge smakprov från repertoaren på utomhusscener, bjuda in allmänheten till ett stort nationaldagsfirande i Hagaparken, ha gratisföreställningar under Stockholms kulturnatt och öppna upp repetitionsarbetet (öppna repetitioner) med mera och som varit ett framgångskoncept för att nå ny publik, har under 2020 inte varit möjligt annat än via digitala sändningar. Vidare ställdes flertalet planerade och mycket populära så kallade Barnlördagar in (med aktiviteter som prova på balett, visning med kostymprovning och visning med musikalisk överraskning i Operahuset), vilka är en av Operans mycket viktiga kanaler att nå ny barn- och ungdomspublik. Under nedstängningen togs dock flera initiativ från Kungliga Operans kör, solister och Kungliga Hovkapellet att framträda i mindre konstellationer utomhus framför äldreboenden och särskilda boenden och Operan kunde på så vis nå en publik som inte kunde ta sig till Operahuset eller haft tillgång till digitala play-kanaler.

4.2. BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHETEN

Operan har, som beskrivs ovan, i uppdrag av regeringen att rikta sig även till barn och unga och har under många år satsat och utvecklat sin barn- och ungdomsverksamhet; Unga på Operan (UpO). Det är också genom denna verksamhet som Operan når barn som inte tidigare varit i kontakt med Operan och skapar genom detta framtidens publik.

2020 blev ett mycket speciellt och, trots coronapandemin, framgångsrikt år för Unga på Operan, där Operan aktivt sökt sig fram för att kunna erbjuda en verksamhet som fungerar att genomföra tryggt trots pandemin. Som ovan nämnts tilldelades Unga på Operans konstnärliga chef, Anna Karinsdotter, Svenska Dagbladets Operapris 2020 ”för sitt arbete med att etablera Unga på Operan som en angelägen och mångfacetterad konstnärlig verksamhet riktad till barn och unga. Genom omvärldsspaning och samarbeten med olika aktörer har hon med kunskap och engagemang skapat en intressant repertoar för ung publik – från bebisar till ungdomar.”

Under 2020 presenterade Unga på Operan två egna produktioner. Den ena var *Orfeus och Eurydike* som under våren spelades för tonåringar i åldern 13–15. (De två sista föreställningarna ställdes dock in på grund av coronapandemin.) Produktionen var ett samarbete med Unga Dramaten som bidrog med skådespelare och på scenen möttes dansare och skådespelare. Ett förarbete genomfördes med skolklasser ur målgruppen där de fick lära känna den antika myten och reflektera kring olika teman. Materialet låg sedan till grund för arbetet med produktionen, som blev ett möte mellan antiken och vår egen tid. Recensionerna blev mycket positiva och Dagens Nyheter skrev ”gör mer för antiken än en veckas skolundervisning – gå och se detta allkonstverk”.

Den andra produktionen under 2020 var musikmonologen *Klaus Nomi*; Unga på Operans första produktion som riktar sig till unga vuxna och som hade urpremiär hösten 2020 på Rotundan. Sju föreställningar med starkt reducerat publikantal hann framföras innan den fick ställas in med anledning av coronapandemin. I föreställningen gestaltades avantgardisten Klaus Nomis sista timmar innan han dog i aids. Talad text, operaarior och Nomis hitlåtar vävdes samman i ett utlämnande porträtt. Verket fick ett entusiastiskt mottagande och SvD skrev om artisten som gestaltade titelrollen: ”Imponerande genombrott för Richard Hamrin”. *Klaus Nomi* spelades in av SVT, blev uttagen till SwedStage och benämndes i programmet ”God Morgon Världen” i SR P1 som en av kulturårets höjdpunkter.

Reprisen av produktionen *När då då* (vilken fick Teaterkritikernas pris för bästa produktion för barn och unga 2018) som skulle ha spelat för 6–9-åringar under våren. Även premiären på familjeföreställningen *Snödrottningen*, som skulle ha spelat på stora scenen under hösten, fick ställas in på grund av coronapandemin.

Familjeföreställningen *Nötknäpparen* – den klassiska helaftonsbaletten baserad på Elsa Beskows berättelse om Petter och Lottas jul – spelades under januari för en fullsatt salong. Denna föreställning är ständigt efterfrågad, ofta återkommande och lockar många barn som är förstagångsbesökare till Operan. I anslutning till varje föreställning hålls en introduktion där historien och produktionen presenteras för framförallt barnen.

Under året har ett större digitalt pilotprojekt på Operan Play för barn lanserats, som till viss del möjliggjorts av rådande situationer till följd av coronapandemin då medarbetare, som vanligtvis är allokerade till andra arbetsuppgifter, kunnat arbeta fram en digital webb-serie för barn mellan 6–9-år. Varje avsnitt har även en tillhörande lärarhandledning att arbeta vidare med i skolan. Genom webbserien upptäcks Operahuset inifrån och barnen får ta del av

alltifrån vad det är som skapar föreställningar till själva teatermagin. Serien går under benämningen *Det Magiska Huset* och via den kan alla Sveriges barn välkomnas in till Operan oavsett var de befinner sig.

SAMARBETE MED SKOLOR

Unga på Operan är vanligtvis en stor aktör inom Skapande Skola, statsbidraget som ska stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. I år blev det annorlunda då det med anledning av coronapandemin endast kunde genomföras ca 90 aktiviteter och bara en lärarkväll. Under hösten vidareutbildade Unga på Operan sina pedagoger med att ta fram workshops som kan genomföras utomhus, så snart det är möjligt att återuppta arbetet med skolor igen.

Restriktioner kopplade till coronapandemin har medfört att Operans musiker och korister, vars planerade verksamhet på stora scenen blivit inställd, i stället har kunnat åka till skolor och genomföra coronaanpassade gratiskonserter på skolgårdar, i aulor och gymnastiksal. De högst varierade programmen framfördes av brass, stråkkvintett, stråkkvartett, slagverk, flöjttrio och korister. 65 konserter genomfördes för elever från förskoleklass upp till åk 6 samt på särskolor. De flesta bokningarna för särskolor var dessvärre planerade att genomföras efter det att UpO fick stänga ned höstens verksamhet.

ÖVRIGA SAMARBETEN

Coronapandemin medförde att endast ett fåtal aktiviteter kunde genomföras i samarbeten under 2020. Ett sådant var med El Sistema Stockholm och dessa ägde rum under årets första månader. En stråktrio ifrån Hovkapellet medverkade på en orkesterlektion och skolklasser på visning i Operahuset fick ta del av ett särskilt framtaget Jenny Lind-program med anledning av sångerskans 200-årsjubileum.

Produktionen *Orfeus och Eurydike* med premiär våren 2020 var som nämns ovan, ett samarbete med Unga Dramaten där fyra skådespelare ur Dramatens ensemble medverkade i verket.

Produktionen *In the heart of it all* med premiär 2022 är ett påbörjat samarbete med Unga Klara. Produktionen riktar sig till barn med funktionsvariationer och för att på bästa sätt tillgodose publikens behov av olika hjälpmedel, såsom rullstolar, spelas den i Unga Klaras mer tillgängliga lokaler.

Tabell 3.

Operans barn-, familje- och ungdomsverksamhet i sammandrag			
	2020	2019	2018
Antal produktioner	3	13	17
Antal föreställningar	104	147	108
Antal besökare föreställningar (avrundad siffra)	17 100	30 400	35 300
Antal övriga aktiviteter i Operahuset	127	569	613
TOTALT antal besökare föreställningar och aktiviteter (avrundad siffra)	22 000	47 000	54 000

Av tabell 11 nedan framgår Operans verksamhet, och i denna ingår barn- och ungdomsverksamheten, som även lyfts ut och redovisas separat i tabell 12.

Volym, intäkter och kostnader för barn- och ungdomsverksamheten framgår av tabell 14.

4.3. DIGITALISERING

Digitaliseringen av Operans föreställningar och konserter samt skapandet av olika sorters ”bakom-material” är ett led i att nå ut till nya publikgrupper och också ett sätt att göra Operan och dess konstformer mer tillgängliga – särskilt för personer som inte kan ta sig till Operahuset. Till detta har Operan även specifikt fått i uppdrag av regeringen att främja scenkonst av hög kvalitet i hela landet genom insatser på digitala utsändningar av föreställningar.

Operan har under 2020 kunnat erbjuda scenkonst av hög kvalitet i hela landet bland annat genom sändningar av föreställningar i Folkets Hus och Parkers digitala biografnätverk, i SVT och SR, via den europeiska operaplattformen OperaVision samt genom både föreställningar, konserter och annat material via Operan Play.

OPERAN PLAY

Som ovan nämnts har Operans digitala satsning, påbörjad 2018, varit helt avgörande under 2020 för att nå befintlig och ny publik. De medel som Operan erhöll från ägaren som extra tillskott (5 mkr per år 2018–2020) möjliggjorde bland annat utvecklingen och lanseringen 2020 av en egen streaming-tjänst Operan Play, med ett mycket lyckat resultat.

Operan Play är en digital helt avgiftsfri kanal utan login som mötte en konstaterad efterfrågan i landet att få uppleva Operans föreställningar och livet bakom scenen, digitalt, och helt i linje med de nationella kulturpolitiska målen där ”alla ska alla ha möjlighet att delta i kulturlivet”. Med Operan Play tog Operan ett viktigt steg i utvecklingen också för att möta de människor som ännu inte besökt Operan.

Operan började livestreama konserter på Operan Play direkt efter att den ordinarie föreställningsverksamheten stängdes ner den 13 mars 2020 på grund av coronapandemin. Första sändningen var den 14 mars, en direktsänd knappt fem timmar lång, halvscenisk version av *Valkyrian* som också blev årets mest streamade föreställning. Totalt streamades under året 14 olika föreställningar (tre balett-/dansföreställningar och elva operaföreställningar), fem produktioner för barn och unga (tre föreställningar och två särskilda program) samt 33 konserter från Guldföajén, Rotundan och Hagaparken med unika program. Se tabell 4 och 13 nedan.

Utöver föreställningar och konserter har Operan Play även erbjudit olika program, till exempel porträtt av dansare, realityserien *Livet på Operan* och premiärsamtal.

Totalt har Operan Play under året haft knappt 310 000 visningar, vilket klart överstiger de förväntningar som fanns när kanalen lanserades.

Anledningen till att Operan kunde komma igång direkt med sina sändningar var att Operan Play enligt tidigare planering skulle lanseras i början av mars. Det fanns en beredskap vad gällde personal, teknik, kommunikation, upphovsrätter och repertoarfrågor – dock inte i den omfattning som pandemiläget och intresset för kanalen sedan krävde. Operans medarbetare var dock snabba vid omställningen och resurser kunde effektivt allokeras. Avgörande för att så många föreställningar kunde läggas ut, var även de särskilda överenskommelser som träffades med medverkande, centralt med facken och med uphovspersoner på grund av det rådande läget med pandemin.

Tabell 4.

Operan Play	Antal produktioner	Antal visningar ⁷
Balet-/dansföreställningar	3	27 593
Operaföreställningar	11	112 502
Konserter	33	58 214
Bakom-scenen-material (intervjuer, porträtt m.m.)	32	99 979
Program för barn	5	11 206
Totalt	84	309 494

RADIO- OCH TV-SÄNDNINGAR

Operan samarbetar kontinuerligt med Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för flera. Samarbetet har, på grund av pandemin, endast resulterat i en (1) radiosändning av Operans föreställningar i Sveriges Radio P2 under 2020.

Under 2020 visades Alexander Ekmans mycket omtalade dansföreställning *Eskapist* i SVT. Under året repriserades i SVT även den populära baletten *Nötknäpparen*, liksom Puccinis opera *Flickan från Västern* med Nina Stemme i titelrollen samt realityserien *Livet på Operan*. Nina Stemme var även huvudperson i en SVT-dokumentär där flera scener spelats in på Operan.

Under året visades sex av Mats Eks största uppsättningar i SVT Play varav Operans *Julia & Romeo* var en.

Danskompaniet Les Ballets Suédois 100-årsjubileum hyllades med en nyproducerad dansdokumentär i SVT med medverkan av Operans balettchef Nicolas Le Riche.

Tabell 5.

Antal genomförda utsändningar via radio och TV			
	2020	2019	2018
Radio	1	4	7
TV	3	2	6

Tabell 6.

Produktioner som sänts i SVT under 2020 – antal tittare ej inkl SVT play (2019; 2018)	
Eskapist	125 000
Flickan från Västern	110 000
Nötknäpparen	100 000
TOTALT	335 000 (218 000; 1 373 000)
Produktioner som sänts i Sveriges Radio P2 under 2020 – antal lyssnare (2019; 2018)	
Candide	ca 60 000
TOTALT	60 000 (240 000; 160 000)

⁷ Antal sessioner startade via play-knapp.

ÖVRIGA DIGITALA SÄNDNINGAR

Under året direktsändes endast *La traviata*, en av flera planerade föreställningar i samarbete med Folkets Hus och Parker, live på biografer i hela Sverige.

Operan samarbetar med den europeiska icke kommersiella streamingplattformen OperaVision där tre av Operans produktioner (*Madama Butterfly*, *Summer Gala* och *Prima Donna*) streamats under 2020 och nått många tittare både i Sverige och utomlands.

Samarbetet med Betaniastiftelsen kring sändningar till äldreboenden har pågått även under 2020 och har varit viktigare än någonsin för att nå ut till äldre som under stora delar av året varit isolerade på sina äldreboenden. Sändningarna har enkelt kunna administreras via Operan Play och har inte krävt separata sändningar.

Tabell 7.

Kanaler – övriga digitala sändningar			
	2020	2019	2018
Antalet produktioner som sänts över det digitala biografnätet – Folkets Hus och Parker	1	2	4
Digitala sändningar OperaVision	3	1	2
Digitala sändningar till äldreboenden	20	3	0

Tabell 8.

Antal tittare – övriga digitala sändningar (2019; 2018)	Antal produktioner	Antal tittare
Folkets Hus och Parker	1 (2; 4)	2 965 (4 785; 9 216)
OperaVision	3 (1; 2)	220 416 (12 314; 16 808) ⁸
Digitala sändningar till äldreboenden	20 (3; 0)	⁻⁹ (370; 0)
TOTALT	24 (6; 6)	223 381 (17 469; 26 024)

4.4. ÖKAD TILLGÄNGLIGHET

Regeringen anger också i sitt uppdrag att Operan ska sträva efter att på olika sätt öka tillgängligheten samt verka för att göra teatern tillgänglig för publik med funktionsnedsättning och ska även redovisa hur Operans bidragit till att kulturen kommit fler till del i hela landet.

Som framgår ovan har de digitala kanalerna varit avgörande för Operan att nå ut med sin verksamhet under 2020 och har då nått fler människor än någonsin via sina sändningar.

Vid en analys av tittarna på Operan Play framkommer att 46 procent av tittarna finns i Stockholms kommun, 17 procent finns i övriga kommuner i Stockholms län och 37 procent av tittarna finns i övriga landet. Operan når sålunda till viss del publik utanför Stockholm men behöver fortsatt arbeta med att nå ut i hela landet – både genom fysiska turnéer och via de digitala kanalerna.

Förbättrad tillgänglighet utgör ett fokusområde för Operans verksamhet. Det gäller såväl för den publik som kommer till Operahuset som de som besöker Operans hemsida och tar del av utbudet via Operan Play. Även om Operan Play redan erhållit prestigefulla priser bör noteras

⁸ Ej redovisade siffror tidigare år

⁹ Sändningarna till äldreboenden har gått via Operan Play och ingår i tittarsiffrorna där

att kanalen alltjämt är en ”beta-version” och i den kommande utvecklingen prioriteras ökad tillgänglighet såsom syntolkning med röststyrning.

Kontinuerligt görs större och mindre arbeten för att förbättra tillgängligheten för publiken i Operahuset utifrån de möjligheter som finns för ett operahus som byggdes under helt andra förutsättningar.

För att öka tillgängligheten till det fysiska huset är Operans salong utrustad med hörslinga för att erbjuda personer med nedsatt hörsel möjlighet till en kvalitativ upplevelse. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra tillgängligheten och göra de publika delarna mer inbjudande för personer med funktionsnedsättningar. Operahuset är dock i ett stort behov av en ombyggnation, bland annat med anledning av att huset måste bli mer tillgängligt och öppet för ny publik och personer med olika sorters funktionsnedsättning. Att ombyggnads- och renoveringsprojektet Ny Opera i Operan (NOiO) nu dessvärre har pausats medför stora utmaningar för Operan att inom en rimlig framtid kunna erbjuda ett modernt och hållbart operahus för en större publik som har olika förutsättningar.

4.5. TURNÉER OCH GÄSTSPEL

Under 2020 genomfördes inga av de planerade turnéerna och gästspelen, vilket inte heller kommer att vara fallet för 2021.

Eftersom Kungliga Operan inte hade möjlighet att ta emot publik under stora delar av året besökte Operan flera vårdhem och äldreboenden. På så sätt blev det ett bidrag till, att i en orolig tid lätta på den isolering det innebar för många i riskutsatta grupper. Operans artister och musiker åkte ut till boenden och framträdde nedanför balkonger, på gräsmattor och parkeringsplatser vilket varit mycket uppskattat och efterfrågat.

Under hösten gav ensembler ur hovkapellet i samarbete med Unga på Operan även ett stort antal mindre skolkonserter på skolor i Stockholms närområde.

5. VÅRDA DET NATIONELLA KULTURARVET SAMT STÖDJA NYSKAPANDE

Regeringens mål för statens bidrag 2020 har tillika tidigare år varit att Operan ska vårda och främja det nationella kulturarvet inom opera och balett samt att stödja nyskapande svensk opera- och balettkonst genom att beställa och framföra nya verk av tonsättare, författare och koreografer.

5.2 KULTURARVET

Genom att spela klassiker likaväl som moderna och nyskapande verk tar Operan tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som det nya arvet skapas. En medvetenhet om kulturarvet är en förutsättning för utveckling.

Även om 2020 präglats av att många uppsättningar ställts in på grund av pandemin har året ändå varit intensivt när det handlat om att spela klassiker likaväl som moderna och nyskapande verk. På så sätt har Operan även under 2020 tagit tillvara det befintliga kulturarvet samtidigt som det nya arvet skapats.

På operasidan har Operan under året presenterat klassiker som exempelvis *Figaros bröllop*, *La traviata* och *Valkyrian* och på balettsidan har Pär Isbergs populära version av den klassiska baletten *Nötknäpparen* åter stått på repertoaren.

5.3 STÖDJA NYSKAPANDE

En självklar förutsättning för konstarnas utveckling och bestående är alltså även att nya verk skapas och framförs. Här har året varit mycket innehållsrikt med uruppföranden av operorna i *Short Stories II* (tre uruppföranden av svenska verk); för Kungliga Baletten kreerade Mats Ek *Överbord (woman with water)* (som ingick i programmet *Kylian/Ek/Naharin*) och Alexander Ekman skapade *SHIFT* (som ingick i programmet *SHIFT/CACTI*); Unga på Opera presenterade en ny version av *Orfeus & Eurydike* och musikmonologen *Klaus Nomi*.

Operans satsning på opera i nytt format, *Short Stories*, har fått stor uppmärksamhet både från publik och press och är med sitt smidiga och praktiska format ett projekt som ska utveckla den svenska operascenen genom att bjuda in tonsättare och librettister som är nya i operasammanhang, och hitta samtida berättelser och tonspråk – ett sätt att vidareutveckla traditionella konstnärliga uttryck.

Det kan glädjande konstateras att flera av Operans nybeställda verk från de senaste åren ser ut att bli en del av det nya kulturarvets konstarter och som skapas åt kommande generationer.

Inom barn- och ungdomsrepertoaren för opera och balett finns ingen större existerande repertoar och Operans kontinuerliga nybeställningar av produktioner har en mycket viktig funktion för att fylla på en sådan repertoar. De nybeställda verken bygger aktivt ett framtida kulturarv inom konstarterna för ung publik.

På stora scenen framfördes två samtida verk: Rufus Wainwrights opera *Prima Donna* och Kaija Saariahos oratorium *La Passion de Simone*. Sist men inte minst fick den antika myten om *Orfeus & Eurydike* ny gestalt i ett genreöverskridande allkonstverk av Unga på Operan.

Operan har även under året presenterat konserter till 200-årsminnet av Sveriges första världsstjärna, operasångerskan Jenny Lind, vars betydelse för kvinnors frigörelse och självständighet under 1800-talet också uppmärksammades i en utställning i Operahuset med föremål, bilder och texter.

OPERANS PÅGÅENDE ARBETEN MED NYBESTÄLLNINGAR

Förutom de ovan nämnda nybeställda verken som presenterats under 2020 arbetar Operan med följande beställningsverk.

Löftet – en opera av Mats Larsson Gothe, musik och Susanne Marko, text.

Planerad urpremiär den 27 januari 2021 men framflyttad till januari 2022 med anledning av coronapandemin.

Melancholia – en opera av Mikael Karlsson, musik och Royce Vavrek, text efter Lars von Triers film.

Strandad – en opera med musik av Karin Rehnqvist och text Kerstin Perski.

Amy Foster – en opera med musik av Rolf Martinsson och text Stephen Plaice efter Joseph Conrads novell *Amy Foster*.

La Boite à Joujoux (Debussy) – ett dansverk med koreografi av Jean-Guillaume Bart (en del av Les Ballets Suédois). Planerad urpremiär i maj 2020 framflyttad på grund av coronapandemin.

Riptide – ett dansverk med koreografi av Hlin Diego Hjalmarsdottir.

Station Illusion – intermedier ur Molière/Lullys *L'Amour médecin* och Molière/Charpentiers *Le Malade imaginaire*. Nyskriven svensk text Anna Linden, koreografi och regi Karin Modigh. Urpremiär framflyttad till hösten 2021.

In the heart of it all – ett nyskrivet allkonstverk med operasångare och dansare skapat för små barn med stora funktionsvariationer. Koreografi Dalija Acin Thelander, musik Anja Dordevic. Urpremiär i oktober 2021.

Flyg vart du vill – med befintliga operaarior och nyskriven musik utforskas vad som händer efter döden. Verket riktar sig till 10–12-åringar.

Pocket Opera – ett externt finansierat projekt som är en beställning av ett nytt verk för barn mellan 6–9-år, med två live-artister och två tekniker, inspelad musik med Kungliga Hovkapellet och Kungliga Operans kör i syfte att turnera i parker och skolor för att nå ny publik.

5.4 ARKIVSAMLINGAR

Operan ska enligt ägarens riktlinjer verka för att tillgängliggöra sina arkivsamlingar för allmänheten och mot den bakgrunden ser Operan till att tillvarata och varaktigt bevara teaterns verksamhet och minne för framtiden samt göra dessa tillgängliga.

Operans avdelning för arkiv och samlingar ordnar, förtecknar och arkiverar handlingar från Operans konstnärliga och administrativa verksamhet från 1773 till idag. I samlingarna återfinns också teaterns konst, scenografimodeller, äldre fotografier och historiska kostymer. Operan visar löpande sina arkivskatter i utställningar och konsthängningar i Operahusets publika delar, något som blev mycket begränsat under 2020 på grund av coronapandemin och nedstängningen av Operahuset för den fysiska publiken. En utställning om Jenny Lind var exempelvis planerad till 2020 med anledning av 200 års-jubiléet men som dessvärre inte kunde genomföras i tänkt omfattning. Operans arkiv finns också tillgängligt för allmänheten genom forskarplatser.

Ett kontinuerligt arbete med digitalisering av Operans arkiv och samlingar pågår. I Operans repertoardatabas, som är tillgänglig för allmänheten via Operans hemsida, finns möjlighet att söka information om vår repertoar genom tiderna med uppgift om uppsättning, föreställningsdatum, artister och upphovspersoner bland annat.

6. TVÄRSEKTORIELLA PERSPEKTIV

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, tillgänglighets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Operan uppfyller dessa övergripande verksamhetsmål bl.a. genom sin barn- och ungdomsverksamhet – där det i den pedagogiska verksamheten och produktionerna som skapas för barn alltid görs utifrån barnens perspektiv, genom internationell samverkan och gästspel samt genom att aktivt, särskilt vid nyrekryteringar, arbeta för en utjämnad könsfördelning bland medarbetarna på alla nivåer och avdelningar. Operan arbetar även aktivt för att utöka andelen kvinnliga upphovspersoner i verksamheten och under 2020 har bland annat två tonsättare och två librettister av de nyskrivna operorna varit kvinnor och tre av årets operaproduktioner har regisserats av kvinnor.

Vad gäller mångfald och variation är Operan en arbetsplats där ett stort antal yrkesgrupper, nationaliteter och kulturer möts. Gästande produktionsteam – både svenska och internationella – med allt från koreografer, kompositörer, musiker, sångare, scenografer, kostymdesigners, ljus-designers samt mask- och perukdesigners skapar möjligheter att prova nytt och att utmana etablerade arbetssätt och synsätt och tillföra nya idéer. Just mötet mellan alla dessa olika personer från olika yrken och bakgrunder är grunden för den kreativa processen som varierar beroende på gästande team eller tillfälle.

Under året har Operan antagit en ny Hållbarhetsplan Agenda 2030 och en ny rekryteringspolicy där det tydligt framgår att Operan ska vara en inkluderande arbetsplats där alla medarbetare och arbetssökande känner sig välkomna och där variation och likabehandling främjas och mot den bakgrunden ska rekryteringsarbetet alltid sträva efter att öppna upp Operan för fler sökande kandidater.

Arbetet med att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling är fortfarande angeläget för Operan och pågår fokuserat sedan #metoo-uppropet hösten 2017. Arbetet sker internt och tillsammans med branschen. Att fastställa en ny Hållbarhetsplan Agenda 2030 med fokus på hållbart företagande – där jämställdhet är ett fokuserat område – och i överensstämmelse med Operans nya uppförandekod med motsvarande fokus, skapar goda förutsättningar för att arbetsplatsen och hela scenkonstbranschen ska bli fri från sexuella trakasserier och andra former av diskriminering.

Vad gäller jämställdhet specifikt, gjordes under 2020 en lönekartläggning i samverkan med fackliga företrädare, vilken visade att det på Operan inte finns några löneskillnader som kan antas vara könsrelaterade. Även en genomlysning av kvinnors och mäns upplevelse kopplat till utvecklingsmöjligheter gjordes och inte heller här fanns skillnader kopplat till kön.

7. INTÄKTER, KOSTNADER, HYRA

Enligt ägaranvisningen ska Operan även rapportera följande avseende bidrag vid sidan av det statliga bidraget:

Tabell 9.

Intäkter	Kommentarer	2020 (2019; 2018)
Intäkter från sponsring	Inga nya sponsoravtal tecknades 2020.	0,1 mkr (1,9; 2,4)
Intäkter från bidrag vid sidan av det årliga statliga bidraget, med fördelning mellan statliga bidrag, bidrag från mellanstatliga organ respektive icke-statliga bidrag	Inga bidrag utöver det årliga statliga bidraget har erhållits under 2020. Icke-statliga bidrag: Operan erhåller årligen donationer som nyttjas till specifika projekt.	0,0 mkr (0,0; 0,53) 4,7 mkr (5,0; 3,4)

Enligt ägaranvisningen ska Operan även rapportera kostnader för hyra inklusive uppvärmning och elektricitet samt kostnadshyran:

Tabell 10.

Kostnader	Kommentarer	2020 (2019; 2018)
Kostnader för hyra inklusive uppvärmning och elektricitet (exklusive kostnadshyra för Operahuset som redovisas separat nedan)	-	26,2 (25,8; 25,8)
Kostnadshyra för Operahuset	Operahuset har ett så kallat kostnadshyresavtal om ca 28 mkr per år. Under 2019 har avräkning för åren 2018–2019 gjorts vilket inneburit en reduktion om 7 mkr, under 2018 gjordes avräkning för åren 2017–2018, vilket innebar en reduktion om 12 mkr.	27,9 (20,5; 15,4)

8. SAMVERKAN

Under 2020 har samverkan med andra teatrar, både svenska och utländska, varit omfattande och kontinuerlig vad gäller hanteringen av coronapandemins verkningar och den omställning som hela scenkonstbranschen varit tvungen att göra. Avstämningar med i första hand GöteborgsOperan och Malmö Opera, de nordiska operahusen, men även med många andra operahus i såväl Europa som USA, har varit värdefulla och lett till samarbete och samsyn kring åtgärder och omplaneringar.

Enligt regeringens riktlinjer ska Kungliga Operan samverka med andra aktörer för att kulturen ska komma fler till del i hela landet samt för att utveckla verksamheten.

De olika samverkansprojekt som Kungliga Operan initierat och/eller deltagit i syftar framförallt till att nå en utveckling av konstarterna, nå ut i hela landet, nå en ny publik, att byta och tillvarata varandras erfarenheter, effektivisera processer samt, där det är möjligt, uppnå vissa kostnadsbesparingar genom exempelvis samproduktioner.

Kungliga Operans mångåriga samarbete med Folkets Hus och Parker har under 2020 fortsatt med Verdis *La traviata* som sänts ut till biografer i hela Sverige via det digitala biografnätverket.

Även samarbetet med Opera Europa, den europeiska sammanslutningen för etablerade operascener och festivaler, och den digitala plattformen OperaVision har lett till att publik i hela Sverige, men också utanför Sverige, kostnadsfritt kunnat ta del av Operans föreställningar. Inför sommaren samlade den digitala plattformen OperaVision ett tiotal operahus runt om i Europa till en *Summer Gala*. Finalen sändes från Kungliga Operan med Hovkapellet och två världsnamn, sopranen Nina Stemme och dirigenten Alan Gilbert.

De internationella nätverken med andra danskompanier är av avgörande betydelse och utvecklas allt mer. Här ges en möjlighet till reflektion, dialog och samarbeten för att utveckla danskonstens olika delar från utbildning till konstnärlig utveckling och samproduktioner. På nordisk nivå intensifierades kontakterna med Det Kongelige Ballet i Danmark, den Norske Opera & Balett samt Nationalbaletten i Finland under pandemiåret på både konstnärlig och administrativ nivå som bland annat resulterade i ett samnordiskt digitalt dansprojekt.

På nationell nivå inleddes ett administrativt utbyte med GöteborgsOperans Danskompani, Skånes Dansteater och Cullberg för att utbyta idéer kring dagens arbetsformer och hur danskompanierna tillsammans kan skapa bra förutsättningar för dansen och kulturskaparna i Sverige.

Gällande direkta produktionsrelaterade arbeten har samverkan och utbyte skett med L'Opéra Garnier i Paris, i samband med dokumentation och kopiering av Nurejevs helaftonsbalett *Svansjön* som kommer att spelas på Operan framöver.

8.1 SAMVERKAN MED DRAMATEN

Enligt regeringen riktlinjer ska Operan särskilt samverka med Dramaten i syfte att bl.a. stärka scenkonsten och för att främja effektivitet och kvalitet i verksamheterna.

Under våren samarbetade Operan och Dramaten i livesända konserter på Operan Play med klassisk musik och litterära texter framförda av musiker ur Hovkapellet och skådespelare från Dramaten. I föreställningen "Den svenska näktergalen", som var inspelad i Operans Guldföajé, medverkade bland andra sopranen Camilla Tilling, skådespelaren Kirsti Stubø och musiker ur Hovkapellet. Under året samarbetade Unga på Operan med Unga Dramaten i produktionen *Orfeus och Eurydike* där skådespelare och dansare möttes på scenen (se mer ovan, punkt 4.2).

Förutom de konstnärliga samverkansprojekten mellan Operan och Dramaten, som blev färre än planerat under 2020, fortsatte samarbeten för att i olika projekt främja effektivitet och kvalitet genom samverkan i olika administrativa projekt, såsom i upphandlingar. Operan ser också

över förslag kring mer omfattande administrativa samverkansformer mellan teatrarna. Det stora projektet kring etableringen av ett nytt gemensamt produktionscenter i Huddinge, vilket kommer att stå klart sommaren 2024, är ett stort gemensamt projekt mellan teatrarna. Ett samarbetsavtal kommer att tas fram till inflyttningen 2024 och målbilden är att fördjupa samarbetet mellan teatrarna i det nya produktionscentret med ett bättre resursutnyttjande och ökad effektivitet.

Inom området teaterteknik, samarbetar teatrarna sedan 2016 med upphandling av nytt övermaskineri för respektive teater, som under 2018/2020 installerats på Operan och under 2021 kommer installeras på Dramaten. Med en gemensam upphandling har teatrarna fått samma teknikleverantör, vilket skapar nya förutsättningar av fördjupat samarbete med hänsyn till kommande behov av service, underhåll och framtida utveckling inom området. Teatrarna har också inlett en dialog om vissa gemensamma personella resurser inom området service och underhåll.

8.2 SAMVERKAN MED DE KONSTNÄRLIGA UTBILDNINGARNA

Operan önskar betona vikten av samverkan med de institutionella utbildningarna och att en nära dialog med de konstnärliga utbildningarna är viktig, dels för Operans egen utveckling, dels för att skapa anställningsbarhet på en hög nivå för eleverna samt om möjligt erbjuda praktikplatser.

Varje år erbjuder Operan, i samarbete med Kungliga Musikhögskolan (KMH), omkring 20 musikstudenter en praktikplats i Kungliga Hovkapellet. Samarbetet är ett viktigt sätt för Operan att ge unga musiker en inblick i en orkestermusikers vardag och en introduktion till opera- och balettrepertoaren. Diskussioner har inletts med KMH angående en ny, ettårig masterutbildning förlagd på Operan.

Under 2020 tog Kungliga Operan emot runt 15 praoelever från musikskolan Lilla Akademien i Stockholm. Eleverna var högstadiееlever som under en vecka fick följa en musiker ur Kungliga Hovkapellet och även fick en introduktion till övriga avdelningar på Kungliga Operan.

För att vara delaktig i utvecklingen inom utbildning av dansare har Operan en ledamot i Skolverkets råd för dansarutbildning. I januari 2020 anordnades på initiativ av Operan för första gången ett möte med Skolverkets råd för dansarutbildningen, skolledningarna från Göteborg och Stockholm samt de konstnärliga cheferna från Kungliga Baletten, GöteborgsOperans Danskompani, Cullberg, Skånes dansteater, Norrdans, Regionteater Väst dans samt representant från Danscentrum, till ett gemensamt möte för att prata om dansarutbildningens utveckling.

Samarbetet mellan Operan och Kungliga Svenska Balettskolan fortsätter att utvecklas. Operans balettchef, gästlärare och balettmästare har undervisat skolans elever. Vidare genomförde fem elever sin praktik på Operan under 2020. Ett stort antal elever från Kungliga Svenska Balettskolan medverkade i föreställningarna av *Nötknäpparen*.

Operans kostymateljé har fortsatt sitt samarbete med Tillskärarakademien i Göteborg från vilken skraddarelever genomfört praktik på Operan under 2020.

9. VERKSAMHETEN I SIFFROR

Tabell 11.

Plats/uppställning/aktivitet 2020 (2019; 2018)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning % ¹⁰
Föreställningar stora scenen				
OPERA				
Candide	Premiär	7	4 908	75%
Carmen	Repris	15	12 033	89%
Figaros bröllop	Nypremiär	6	5 166	83%
La traviata	Repris	8	8 544	100%
Valkyrian	Nypremiär	1	988	95%
Prima Donna	Premiär	8	366	N/A
Rigoletto	Repris	3	150	N/A
Summa opera stora scenen		48 (127; 116)	32 155 (112 269; 103 428)	
Genomsnitt opera stora scenen			921 (884; 892)	89% (85; 86)
BALETT				
Kylian/Ek/Naharin	Premiär	9	8 128	100%
Nötknäpparen	Repris	11	11 622	100%
SHIFT CACTI	Urpreniär	21	1 011	N/A
Summa balett stora scenen		41 (72; 65)	20 761 (62 552; 55 303)	
Genomsnitt balett stora scenen			988 (869; 851)	100% (100; 99)
ÖVRIGT stora scenen				
Symfonikonsert		1	908	88%
La Passion de Simone		1	48	N/A
Summa övrigt stora scenen		2 (8; 7)	956 (8 918; 7 208)	
TOTALT antal föreställningar och besökare stora scenen		91 (207; 188)	53 872 (183 739; 165 939)	
Genomsnitt stora scenen			945 (892; 892)	97% (91; 91;)

¹⁰ Snittbeläggnigen avser siffror fram till stängning i mars 2020. För de föreställningar som spelades för en mindre publik p.g.a. coronarestriktioner anges ingen snittbeläggning

Forts. tabell 11

Plats/uppställning/aktivitet 2020 (2019; 2018)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning % ¹¹
Föreställningar Rotundan, Guldfoajén och övriga scener i Operahuset				
Orfeus & Eurydike	Premiär	21	2 385	92%
Short Stories II	Urpremiär	3	340	100%
Klaus Nomi	Urpremiär	7	223	N/A
Lunchkonsert		31	1 654	85%
Kammarkonsert		1	17	N/A
Konsert Copland & Stravinskij		2	45	N/A
Jenny Lind 200 år		2	80	N/A
Summa övriga scener Operahuset		67 (164; 176)	4 744 (10 694; 14 152)	
Turnéer och gästspel i Sverige				
Skolor, äldreboenden och sjukhem bland annat		76	3 421	
Summa turné och gästspel Sverige		76 (56; 37)	3 421 (47 493; 50 754)	
Turnéer och gästspel utomlands				
		-	-	
Summa turné och gästspel utomlands		0 (22; 0)	0 (979; 0)	
TOTALT antal föreställningar och besökare		234 (449; 401)	62 037 (242 905; 230 845)	
Övriga aktiviteter				
Öppna repetitioner, visningar, in- troduktioner, opera- och balett- kvartar, samtal, workshops, skol- verksamhet med mera		247	11 984	
Summa övriga aktiviteter		247 (1 012; 1 030)	11 984 (53 695; 50 392)	
Biosändningar Folket Hus och Parker				
La traviata		1	2 965	
Summa biosändningar		1 (2; 4)	2 965 (4 785; 9 216)	
TOTALT antal föreställningar, bio- sändningar, övriga aktiviteter och besökare		482 (1463; 1 435)	76 986 (301 385; 290 453)	

¹¹ Snittbeläggningsprocenten avser siffror fram till stängning i mars 2020. För de föreställningar som spelades för en mindre publik p.g.a. coronarestriktioner anges ingen snittbeläggning

Tabell 12.

Denna tabell visar barn- och ungdomsverksamheten samt familjeföreställningar, här utbruten ur tabell 9. Siffrorna ingår således även i tabell 9.

Plats/uppställning/aktivitet 2020 (2019; 2018)	Kommentar	Antal föreställningar	Antal besökare	Beläggning % ¹²
Barn- & Ungdomsföreställningar stora scenen				
Nötknäpparen	Repris	11	11 622	100%
Barn- & Ungdomsföreställningar i Rotundan				
Orfeus & Eurydike	Premiär	21	2 385	92%
Klaus Nomi	Urpremiär	7	223	N/A
Barn- & Ungdomsturnéer och gästspel i Sverige				
Skolkonserter		65	2 871	N/A
Summa föreställningar och besökare		104 (147; 108)	17 101 (30 382; 35 303)	
Övriga Barn- & Ungdomsaktiviteter				
Introduktioner för barn, skolvisningar, barnlördagar med visningar alternativt prova på balett, lovaktiviteter, lärarkvällar, externt finansierade samarbeten, El Sistema med mera.		127	4 566	
TOTALT antal föreställningar och aktiviteter inom barn- och ungdomsverksamheten		231 (716; 721)	21 667 (47 431; 53 981)	

Tabell 13.

OPERAN PLAY uppsättning/aktivitet 2020	Kommentar	Antal dagar	Antal visningar
Opera			
Valkyrian	Live		29 421
Madama Butterfly			21 339
Short Stories II			19 917
La Bohème			12 529
La traviata			7 106
Aida			6 097
Carmen	Live		5 472
Rigoletto	Live		4 182
Prima Donna			3 164
Der Ferne Klang			1 906
Tristessa			1 369
Orlando	UpO		1 109
Min mamma är en drake	UpO		332
Balett/dans			
Eskapist			14 269
Julia & Romeo			7 242
SHIFT/CACTI			6 082
Orfeus och Eurydike	UpO		2 127

¹² Snittbeläggningsen avser siffror fram till stängning i mars 2020. För de föreställningar som spelades för en mindre publik p.g.a. coronarestriktioner anges ingen snittbeläggning

Forts. tabell 13

OPERAN PLAY uppsättning/aktivitet 2020	Kommentar	Antal dagar	Antal visningar
Konserter			
33 konserter		-	58 214
Övriga program			
34 övriga program		-	107 617
TOTALT antal program och visningar Operan Play	84	-	309 494

Tabell 14.

Aktivitet 2020 (2019; 2018)	Antal	Intäkter mkr	Kostnader mkr
Opera, balett, konserter med mera			
Föreställningar, biosändningar och övriga aktiviteter	262 (786; 750)	28,4 (89,2; 78,3)	355,8 (402,2; 398,7)
Turné och gästspel	11 (3; 8)	0,0 (0,4; 0,9)	0,0 (0,8; 1,4)
SUMMA	273 (789; 758)	28,4 (89,6; 79,2)	355,8 (403,0; 400,1)
Barn- och ungdomsverksamhet (UpO)			
Föreställningar och övriga aktiviteter	144 (600; 649)	0,7 (1,1; 1,6)	9,1 (6,9; 10,3)
Turné och gästspel	65 (74; 28)	0 (1,9; 1,8)	0,0 (5,6; 1,4)
SUMMA	209 (674; 677)	0,7 (3,0; 3,4)	9,1 (12,5; 11,7)

Stockholm den 11 februari 2020

 Birgitta Svendén (19 Feb 2021 16:12 GMT+1)

 Birgitta Svendén
 Vd

Kungliga Operans resultatredovisning för 2020

Slutgiltig revideringsrapport

2021-02-19

Skapad:	2021-02-19
Av:	Helena Sköldborg (helena.skoldborg@operan.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAvZS4CG6JWCpce3ChJEpLSGS75qEaeOqi

Historik

- Dokumentet skapades av Helena Sköldborg (helena.skoldborg@operan.se)
2021-02-19 - 11:49:57 GMT - IP-adress: 83.185.40.187
- Dokumentet skickades med e-post till Birgitta Svenden (birgitta.svenden@operan.se) för signering
2021-02-19 - 11:50:23 GMT
- E-postmeddelandet har visats av Birgitta Svenden (birgitta.svenden@operan.se)
2021-02-19 - 15:11:51 GMT - IP-adress: 145.40.17.211
- Dokumentet har e-signerats av Birgitta Svenden (birgitta.svenden@operan.se)
Signaturdatum: 2021-02-19 - 15:12:56 GMT - Tidskälla: server - IP-adress: 145.40.17.211
- Avtal har slutförts.
2021-02-19 - 15:12:56 GMT